

Številka zadeve: Up-879/14

Datum odločbe: 20. 4. 2015

Področje: Načelo zakonitosti, kršitev pravice do neodvisnega in nepristranskega sojenja

Izrek: Sodba Vrhovnega sodišča št. I Ips 2457/2010 z dne 1.10.2014, sodba Višjega sodišča v Ljubljani št. II Kp 2457/2010 z dne 21.3.2014 in sodba Okrajnega Sodišča v Ljubljani št. II K 245/2010 z dne 5.6.2013 se, kolikor se nanašajo na pritožnika razveljavijo.

Zadeva se dodeli drugemu sodniku Okrajnega sodišča v Ljubljani v novo odločanje.

Dodatno: /

Odločitev: število glasov ZA:8 ; število PLM:2

SAMO ZA: mag. Mozetič, dr. Deisinger, dr. Jadek Pensa, mag. Klampfer, dr. Korpič – Horvat, dr. Petrič, Pogačar in dr. Sovdat

PLM 1: dr. Deisinger

PLM 2: dr. Sovdat, pridružuje se mag. Mozetič

Izločeni: Zobec

POVZETEK ZADEVE:

Ustavno sodišče v postopku odloča o ustavni pritožbi Ivana Janeza Janše, katerega je Okrajno sodišče v Ljubljani, kot pritožnika spoznalo za krivega storitve kaznivega dejanja sprejemanja daril za nezakonito posredovanje po prvem odstavku 269. Člena KZ. Izreklo mu je kazen dveh let zapor in stransko denarno kazen v višini 37.000 EUR.

Višje sodišče je pritožbo pritožnikovih zagovornikov zavrnilo. Zoper pravnomočno sodbo so zagovorniki vložili zahtevo za varstvo zakonitosti, ki jo je Vrhovno sodišče zavrnilo.

Pritožnik zatrjuje kršitve pravic iz 22. Člena, prvega odstavka 23. Člena, 27. Člena, prvega odstavka 28. člena in 29. Člena Ustave RS ter 6. Člena Konvencije o varstvu človekovih pravic.

Sodišče se opredeli glede spoštovanja lex scripta, lex stricta in lex certa ter poudari da »do obsodbe za kaznivo dejanje lahko pride šele, ko sodišče iz zakonske določbe izlušči abstraktni, tj. zakonski dejanski stan, iz življenjskega primera konkretni dejanski stan in nato ob rimerjavi obeh ugotovi, da je konkretni dejanski stan primer zakonskega dejanskega stanu, na katerega se navezuje določena pravna posledica«.¹

Iz tega izhaja da mora opis kaznivega dejanje vsebovati vse znake kaznivega dejanja in če kateri izmed njih manjka, gre za kršitev načela zakonitosti v kazenskem pravu.

US razloži, da zgolj obstoj nagrade ali obstoj namena njenega sprejema ne kažeta na kaznivost pritožnikovega ravnanja, če ni mogoče ugotoviti da je do sprejema tudi prišlo in odloči, da so navedena stališča sodišč že sama po sebi nezdružljiva s prvim odstavkom 28. Člena Ustave RS.

Tako se opredeli, saj meni da iz izpodbijanih sodb ni mogoče razbrati, da so sodišča pri ugotavljanju, ali odločilna dejstva ustrezajo zakonskemu znaku sprejem, sploh opravila presojo z vidika ustavnih zahtev načela zakonitosti in torej v opisih dejanj niso konkretizirani zakonski znaki izvršitvenih dejanj.

Ker je US sodbe razveljavilo zaradi ugotovljene kršitve pravic iz prvega odstavka 28. Člena Ustave, ni presojalo drugih zatrjevanih kršitev človekovih pravic.

US pa je presojalo tudi 23. Člen Ustave, predvsem glede tega ali so podani razlogi, zaradi katerih bi bil lahko prizadet videz nepristranskosti Vrhovnega sodišča ter predsednika sodišča, Branka Masleše. Odloči, da mora biti sodišče sestavljeno tako, da ne obstajajo nikakršne okoliščine, ki bi vzbujale dvom o vidzu nepristranskosti sodnikov in prav zaradi navedenega predsednik Vrhovnega sodišča ne bi smel sodelovati v vlogi predsednika senata, ki je odločal o pritožnikovem pravnem sredstvu zoper pravnomočno obsodilno sodbo. Ker se je kritično odzval na destruktivne napade na sodnike, ki je

¹ 21. Up-879/14

rezultat ravnanja konkretnega obsojenca, bi to moralo Vrhovno sodišče, ko je odločalo o njegovi izločitvi to upoštevati, saj je s tem bil vzpostavljen dvom o videzu nepristranskega sojenja in je bila zato pritožniku kršena pravica do nepristranskega sojenja.

RAZLIKA Z LM1:

Pritrdilno ločeno mnenje sodnika dr. Mitje Deisingerja k odločbam št. Up-879/14 Z DNE 20. 4. 2015, ŠT. Up-883/14 Z DNE 20. 4. 2015 in ŠT. Up-889/14 Z DNE 20. 4. 2015 se razlikuje v tem, da sam predlaga oprostitev tožbe za vse ustavne pritožnike, vendar predlog ni dobil podpore drugih sodnikov. Poudari pomen odločb kot precedenčnih glede načela zakonitosti v kazenskem pravu ter pomen posledice razveljavitve sodb z vidika odločanja v ponovljenem postopku, saj če v obtožnem predlogu ni konkretiziranih znakov kaznivega dejanja je podana pravna podlaga za ustavitev kazenskega postopka. V točki 9. Navede da »sodna praksa Vrhovnega sodišča je z izjemo razveljavljene sodbe v obravnavani zadevi sledila pravilnim stališčem, da nekonkretizirani zakonski znaki terjajo oprostitev obdolženih.« Nadaljne analizira absolutni zastaralni rok in zaključi, da bo sodnik prvostopenjskega sodišča pri svoji odločitvi moral upoštevati tudi zastaranje kazenskega pregon.

RAZLIKA Z LM2:

Pritrdilno ločeno mnenje sodnice dr. Jadranke Sovdat k odločbam št. Up-879/14 z dne 20. 4. 2015, ŠT. Up-883/14 z dne 20. 4. 2015 in št. Up-889/14 z dne 20. 4. 2015, ki se mu pridružuje sodnik mag. Miroslav Mozetič analizira kaj točno so ustavnopravna vprašanja in kako daleč proti dejanskemu sme Ustavno sodišče v kontroli sojenja z vidika prvega odstavka 28. Člena Ustave. Najprej pove, da če bi »Ustavno sodišče na ustavno raven povzdignilo veljavno zakonsko ureditev razmerja med izrekom in obrazložitvijo sodbe v kazenskem postopku, bi to pomenilo, da bi bila vsakršna drugačna zakonska ureditev v prihodnje protiustavna.« Iz tega izhaja pomembnost spoštovanja načela ločitve oblasti. V nadaljevanju tudi poudari, da se Ustavno sodišče ne spušča v to, ali je sodišče pravilno ugotovilo dejansko stanje, vendar le preveri, ali je sodišče zakonski znak kaznivega dejanja razlagalo v skladu z zahtevami načela zakonitosti, če je s svojo razlago pod ta pojem zajelo tudi izluščeno dejstvo konkretnega dejanskega stanu. Po njenem mnenju je odločitev, da se zadeva vrne v ponovno odločanje pravilna, saj US ne sme na podlagi ugotovljenih dejstev v sodbah samo izluščiti konkretni dejanski stan sprejema nagrade, ker je to del naloge prvostopenjskega sodišča, oziroma podlaga za sanacijo s strani drugostopenjskega sodišča, vsekakor pa ni v pristojnosti odločanja US.

EKONOMSKA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	nerazporejeno				

Sodba ne vsebuje ekonomske dimenzije saj se ne nanaša na vprašanja dohodkovne in premoženjske enakosti oziroma preraždelitve, svobodne gospodarske pobude nasproti državni intervenciji in regulaciji trga, ter zasebne nasproti javni in državni lastnini.

DRUŽBENA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	nerazporejeno				

Sodba ne vsebuje družbene dimenzije saj se ne nanaša na razmerja med svoboščinami in pravicami posameznikov ali družbenih skupin v odnosu do drugih posameznikov ali družbenih skupin ali do družbe oziroma kolektiva.

Gre samo za razmerje med posameznikom in oblastjo.

AVTORITARNA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe		S			PS
Pozicija LM	PLM1	PLM2			
PLM1: dr. Deisinger	2				
PLM2: Sovdat, Mozetič		2			
ZA: vsi ostali	0,5	1	1		

Sodbo bi umestila na pozicijo 2, saj je US s tem ko je razveljavilo sklepe sodišč zavarovalo interese posameznika pred arbitrarnimi posegi države oziroma njenih institucij, v tem primeru prvostopenjskega in drugostopenjskega sodišča. S tem ko je natančno opredelilo zakonske znake kaznivega dejanja in se spustilo v jezikovno razlago je jasno zavzelo stališče, da je že na ravni zakonodajalca prepovedano uporabljanje nedoločljivih pojmov. Posledično, sodišče s svojo razlago v polje kaznivosti ne sme vnašati ničesar, kar ni z opredelitvijo znakov posameznega kaznivega dejanja jasno določil že zakonodajalec.

S tem ko sodišče iz zakonske določbe izlušči zakonski dejanski stan, iz življenjskega primera konkretni dejanski stan in nato ob primerjavi ugotovi, da je konkretni stan primer zakonskega dejanskega stanu na katerega se navezuje kazenska sankcija, zaščiti posameznika in njegove človekove pravice.

V nasprotnem primeru posameznik ne bi mogel predvideti kakšne posledice bo imelo njegovo ravnanje in katero njegovo ravnanje spada v polje kaznivosti.

Zaradi tega, taka odločitev US ki meni, da niso konkretizirani zakonski znaki izvršilnih dejanj ščiti vse posameznike pred samovoljnim kaznovanjem sodišča, saj bi v nasprotnem primeru prišlo do kazenske sankcije oziroma kaznovanj, čeprav za to niso izpolnjene zakonske zahteve.

Tudi v delu, kjer sodišče ugotovi kršitev pravice do nepristranskega sojenja, velja, da s tem zaščiti državljane, saj je pravica do nepristranskega sojenja temeljna človekova pravica in dolžnost države da le- to adekvatno zagotovi zato ni nikakor dopustno, da bi bila kršena.

Sodbo bi umestila pod pozicijo 1, če bi US vzelo avtoriteto sodišču za ponovno presojo in tako popolnoma zaščitilo pravice pritožnika.

Protisodbo bi umestila na pozicijo 5, saj bi po mojem mnenju taka odločitev zaščitila avtoriteto države oziroma odločitve sodišč in njihove arbitrarne odločitve.

Taka odločitev bi odražala direkten poseg države v pravice posameznika, saj bi v konkretnem primeru potrdila očitke, da sodišče ni ugotovilo pritožnikovih ravnanj, ki bi sama po sebi neposredno pomenila sprejem nagrade niti ne neposrednega ravnanja, ki bi samo po sebi pomenilo dajanje navodil za terjanje. S tako sodbo sodišče ne bi upoštevalo zahtev iz prvega odstavka 28. Člena Ustave, kar bi

privedlo do zelo strogega kaznovanja posameznikov oziroma kršenje pravice, ki jo Ustava zagotavlja kot ustavnomaterialno jamstvo obdolžencu v kazenskem postopku.

PLM1:

Sodnik gre v svojem mnenju še dlje in predlaga, da ker so nižjestopenjska sodišča kršila prvi odstavek 28. Člena Ustave, to pomeni, da je po domnevi nedolžnosti iz 27. Člena Ustave pritožnik nedolžen, in bi ga bilo treba oprostiti obtožbe, kot tudi ostale ustavne pritožnike. S tem maksimalno zaščiti pritožnika in njegove ustavno zagotovljene človekove pravice, ter odvzame avtoriteto sodiščem, s tem, da se zadeva ne vrne v ponovno presojo zato pozicija 1.

PLM2:

Sodnica se strinja z odločitvijo ter obrazložitvijo, vendar le podrobno opiše, zakaj in kako je sodišče prišlo do omenjene odločitve. Govori o tem zakaj nekateri obtožni akti ne morejo biti predmet ustavnosodne presoje in kako daleč proti dejanskemu sme Ustavno sodišče v presojanju, tj. kaj je njegova pristojnost. S tem pojasni zakaj se je sodišče odločilo, da namesto oprostive pritožnika vrne zadevo v ponovno odločanje, saj bi v nasprotnem primeru preseglo ustavne meje pristojnosti Sodišča. Ker se v vseh razlagah in argumentacijah strinja z US ocena 2.

MEDNARODNA PRAVNA VPETOST (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno-NC)		
Odločitev in sodniki ZA	2	28. točka (Zakon o ratifikacije Kazenskopravne konvencije o korupciji), 50. Točka govori o stališču ESČP glede obstoja nepristranskosti sojenja.
PLM1: Deisinger	4	V 4. Točki mnenja pove, da bi opustitev konkretizacije abstraktnih znakov kaznivih dejanj pomenilo tudi kršitev 7. Člena Konvencije o varstvu človekovih pravic
PLM1: Sovdat, Mozetič	2	Zgodovinsko se naveže na avstrijski Zakon o kazenskem postopku glede izreka obsodilne sodbe, tudi Francoski Code de procédure pénal

Opomba:

- 1-se ne sklicuje na mednarodno/tuje pravo ali sodno prakso
- 2-se sklicuje, vendar obrobno ali ilustrativno samo na nekaj mestih
- 3-se sklicuje, vendar tega ne uporabi kot enega odločilnih argumentov
- 4-se sklicuje in uporabi kot enega odločilnih argumentov za odločitev ali ločeno mnenje

NAKLONJENOST VLADI (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno - NC)		
Odločitev in sodniki ZA	/	

Odločitev in sodniki ZA	/	
-------------------------	---	--